

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 358 din 28 mai 2009

HOTĂRÂREA
din 4 noiembrie 2008
în Cauza Savu împotriva României
(Cererea nr. 19.982/04)

În cauza Savu împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție, după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 14 octombrie 2008, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 19.982/04) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Paul Savu (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 4 mai 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La data de 9 mai 2006, președintele Secției a treia a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, astfel cum prevede art. 29 § 3 din Convenție, s-a hotărât să fie analizate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1940 și locuiește în Călărași.

A. Recursul în anulare împotriva hotărârii definitive din 6 iunie 2002 care îi atribuie reclamantului un teren în suprafață de 293 m²

5. Prin Hotărârea definitivă din 3 iunie 1996, Judecătoria Călărași a respins în parte acțiunea introdusă la data de 6 iunie 1994 de către S.P., unul dintre cei 7 frați ai reclamantului, împotriva mamei lor. Instanța a statuat într-adevăr că S.P. nu avea dreptul decât la o suprafață de 1.000 m² din terenul de circa 1.293 m² pe care îl revendicase, teren care fusese cumpărat de părinții săi în anul 1957 și naționalizat de autorități în anii 1960.

6. În urma decesului mamei, prin Sentința din 6 noiembrie 2001, după ce a procedat la administrarea unei expertize imobiliare, Judecătoria Călărași a admis acțiunea în partaj succesoral introdusă de reclamant împotriva celor 7 frați ai săi și i-a atribuit un teren în suprafață de 293 m², care reprezenta restul terenului de 1.293 m² menționat mai sus și constituia masa succesorală. În același timp, instanța a stabilit în sarcina sa plata unei sulte

în valoare de 5.143.175 lei românești (ROL) în favoarea fiecăruia dintre frații săi și i-a acordat o sumă cu titlu de cheltuieli de judecată.

7. Atât apelul, cât și recursul lui S.P. împotriva sentinței menționate mai sus au fost respinse ca neîntemeiate, primul prin Decizia din 5 martie 2002 a Tribunalului Călărași, iar al doilea prin Decizia din 6 iunie 2002 a Curții de Apel București. Ca răspuns la argumentele lui S.P., care susținea că are un drept exclusiv de proprietate asupra parcelei de 293 m² și că aceasta nu făcuse obiectul unei cereri a mamei sale întemeiate pe Legea fondului funciar nr. 18/1991 (*Legea nr. 18/1991*), Curtea de Apel București a statuat că S.P. nu își dovedise dreptul asupra parcelei de 293 m². De asemenea, instanța a statuat că, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare din anul 1957 și al retrocedării de către autorități întemeiate pe Legea nr. 18/1991, această parcelă făcea parte din masa succesorală.

8. La data de 7 august 2003, reclamantul a intrat în posesia terenului în suprafață de 293 m² și a plătit sultele datorate, în executarea Sentinței definitive din 6 noiembrie 2001 menționate mai sus.

9. În urma unui recurs în anulare formulat de procurorul general al României în temeiul art. 330 alin. 2 din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție, prin Decizia din 31 martie 2004, a casat deciziile menționate mai sus și, pe fond, a respins acțiunea în partaj succesoral ca neîntemeiată. Instanța supremă a statuat că parcela în suprafață de 293 m² aflată în litigiu fusese naționalizată de stat în același timp cu cea în suprafață de 1.000 m², că nu exista nicio dovadă care să ateste reconstituirea dreptului de proprietate al mamei reclamantului asupra terenului în suprafață de 293 m² în temeiul Legii nr. 18/1991 și că, făcând parte din patrimoniul administrației locale, parcela în litigiu nu trebuia să fie inclusă în masa succesorală de partajat.

B. Procedura în anularea vânzării de către reclamant a terenului în suprafață de 293 m²

10. La data de 26 aprilie 2004, reclamantul a încheiat un contract de vânzare-cumpărare în formă autentică cu fiul său, S.Pl., contract prin care acesta cumpăra un teren în suprafață de 400 m² din care făcea parte parcela de 293 m² menționată mai sus. S.Pl. a intrat în posesia terenului.

11. La data de 9 februarie 2005, invocând Hotărârea din data de 31 martie 2004 pronunțată în recursul în anulare, S.P. a sesizat instanțele interne cu o acțiune îndreptată împotriva fraților săi, inclusiv a reclamantului, și împotriva lui S.Pl. Această acțiune avea ca obiect anularea contractului de vânzare-cumpărare din 26 aprilie 2004 și restabilirea situației dinaintea executării Sentinței din 6 noiembrie 2001.

12. Prin Decizia definitivă din data de 27 mai 2008, Curtea de Apel București a admis parțial acțiunea lui S.P. Aceasta a statuat că acel contract de vânzare-cumpărare din 26 aprilie 2004 era lovit de nulitate absolută în ceea ce privește parcela în suprafață de 293 m² pentru cauză ilicită și falsă, reclamantul nemaifiind proprietarul parcelei în momentul vânzării, că S.Pl. trebuia evacuat de pe parcela respectivă și că reclamantului trebuia să îi fie restituite sumele pe care le plătise cu titlu de sultă la data de 7 august 2003. Instanța a respins cererea de partaj al terenului în suprafață de 1.293 m² ca inadmisibilă, Decizia din 31 martie 2004 a Curții Supreme de Justiție dobândind autoritate de lucru judecat.

II. Dreptul intern pertinent

13. Prevederile legale relevante, în vigoare la data evenimentelor, sunt descrise în Hotărârea *SC Mașinexportimport Industrial Group SA împotriva României* (nr. 22.687/03, § 22, 1 decembrie 2005).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1

14. Reclamantul susține, în esență, că anularea Deciziei definitive din data de 6 iunie 2002 de către Curtea Supremă de Justiție în urma unui recurs în anulare formulat de procurorul general a încălcat principiul securității raporturilor juridice și dreptul său la respectarea bunurilor. El invocă art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevăd următoarele, în părțile lor relevante în speță:

Articolul 6 § 1

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

Articolul 1

din Protocolul nr. 1

„ Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor. 15. Guvernul contestă această teză. ”

A. Asupra admisibilității

16. În observațiile sale din 25 septembrie 2006, Guvernul invocă pierderea calității de victimă de către reclamant din cauza vânzării parcelei litigioase în suprafață de 293 m² către fiul său, S.Pl., prin contractul de vânzare-cumpărare din 26 aprilie 2004. Cu toate acestea, Guvernul precizează că va renunța la excepția ridicată dacă, la finalul procedurii în anulare introduse de S.P. (paragraful 12 de mai sus), contractul de vânzare-cumpărare menționat mai sus va fi anulat.

17. Curtea observă încă de la început că procedura menționată de Guvern s-a finalizat prin Decizia definitivă din 27 mai 2008, pronunțată de Curtea de Apel București, care a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare menționat mai sus. Ținând cont de această constatare și de poziția Guvernului, Curtea consideră că nu există niciun motiv pentru a continua, din oficiu, analiza excepției invocate.

18. Pe de altă parte, Curtea constată că cererea nu este vădit neîntemeiată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, constată că cererea nu este afectată de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, aceasta trebuie declarată admisibilă. B. Asupra fondului

19. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție, recunoscând că dreptul la un proces echitabil implică, în același timp, și respectarea principiului securității raporturilor juridice și că instanța europeană a sancționat deja reanalizarea de către Curtea Supremă de Justiție a unei hotărâri definitive în urma unui recurs în anulare (*Brumărescu împotriva României*, [MC], nr. 28.342/95, CEDO 1999-VII), Guvernul subliniază că această cale de atac a fost eliminată din Codul de procedură civilă. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1, Guvernul consideră că, în măsura în care Curtea Supremă de Justiție a constatat în Decizia sa din 31 martie 2004 că nu existau dovezi care să ateste că parcela în suprafață de 293 m² trebuia inclusă în masa succesorală care trebuia partajată, ingerința în dreptul de proprietate al reclamantului asupra acestei parcele era legală și proporțională.

20. Reclamantul contestă argumentele Guvernului.

21. Curtea a analizat în mai multe ocazii cauze care ridicau probleme similare cu cele din speța de față, în care a constatat încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1, din cauza rejudecării soluției date în mod definitiv unui litigiu și a privării reclamantilor de bunurile de care beneficiau la finalul procedurii, ca urmare a unui recurs în

anulare (a se vedea, printre altele, *Brumărescu*, citată anterior, paragrafele 61, 77 și 80, *SC Mașinexportimport Industrial Group SA*, citată anterior, paragrafele 32 și 46-47, și *Piața Bazar Dorobanți SRL împotriva României*, nr. 37.513/03, paragrafele 23 și 33, 4 octombrie 2007).

22. Analizând cauza de față, Curtea consideră că Guvernul nu a oferit niciun fapt sau argument convingător care să poată duce la o altă concluzie. În mod special, aceasta constată că, fiind sesizată de procurorul general, Curtea Supremă de Justiție a reanalizat cauza și a anulat, prin Decizia din 31 martie 2004, Decizia definitivă din 6 iunie 2002 a Curții de Apel București, care statuase că parcela în suprafață de 293 m² trebuia inclusă în masa succesorală care urma să fie partajată între reclamant și frații săi și că se impunea ca aceasta să fie atribuită primului, în schimbul unei sulte.

23. Având în vedere cele de mai sus și ținând cont de elementele aflate la dosar, Curtea constată că anularea de către Curtea Supremă de Justiție a Deciziei definitive din 6 iunie 2002 a încălcat principiul securității raporturilor juridice, încălcând reclamantului dreptul său la un proces echitabil și dreptul la respectarea bunurilor sale.

24. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1.

II. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

25. Conform art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”

A. Prejudiciu

26. După ce a solicitat la data de 17 noiembrie 2006 suma de 18.000 euro (EUR) pentru daunele materiale și suma de 16.000 EUR pentru daunele morale, reclamantul a precizat că ar trebui luată în considerare cererea sa de reparație echitabilă din 23 noiembrie 2006. În această scrisoare el solicită, în esență, reconstituirea dreptului său de proprietate asupra terenului în suprafață de 1.293 m², inclusiv asupra parcelei în litigiu în suprafață de 293 m², și recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare pe care l-a încheiat la data de 26 aprilie 2004 cu S.PI. Pe de altă parte, el solicită suma de 70.000 EUR cu titlu de daune materiale pentru lipsa de folosință a parcelei menționate mai sus și suma de 70.000 EUR pentru daune morale.

27. Guvernul consideră că cererea reclamantului referitoare la daunele materiale trebuie respinsă și că suma solicitată cu titlu de daune morale este excesivă, având în vedere jurisprudența Curții.

28. Curtea reamintește jurisprudența sa bine stabilită, conform căreia o hotărâre care constată o încălcare atrage pentru statul pârât obligația juridică față de Convenție de a pune capăt încălcării și de a îi înlătura consecințele astfel încât să restabilească, pe cât posibil, situația anterioară acesteia. Statele contractante sunt, în principiu, libere să aleagă mijloacele pe care le vor folosi pentru a se conforma unei hotărâri de încălcare, pronunțate într-o cauză în care ele au fost parte. Dacă tipul încălcării permite restitutio in integrum, este de datoria statului pârât să o efectueze. Dacă, în schimb, dreptul național nu permite sau permite doar o înlăturare parțială a consecințelor încălcării, art. 41 abilitază Curtea să îi acorde părții lezate, dacă este cazul, reparația pe care o consideră adecvată [*Brumărescu împotriva României* (reparație echitabilă) [MC], nr. 28.342/95, § 21, CEDO 2001-I].

29. Curtea consideră că, în speță, singurul fundament care trebuie reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă în constatarea încălcării art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 din cauza anulării, la 31 martie 2004, a Deciziei definitive din 6 iunie 2002 a Curții de Apel București. Această decizie partajase masa succesorală după

decesul mamei reclamantului și îi atribuisese acestuia parcela în suprafață de 293 m², dispunând, în același timp, în sarcina sa, plata unei sulte în valoare de 5.143.175 ROL în favoarea fiecăruia dintre frații săi.

30. Curtea consideră încă de la început că cererea referitoare la prejudiciul pretins din cauza lipsei de folosință a parcelei în suprafață de 293 m² nu a fost deloc susținută și că nu există nicio legătură de cauzalitate între încălcările constatate și cererile de alte daune materiale decât cea referitoare la atribuirea în proprietate a parcelei în suprafață de 293 m² menționată mai sus. Așadar, aceste cereri trebuie respinse [*Dragne și alții împotriva României* (reparație echitabilă), nr. 78.047/01, § 18, 16 noiembrie 2006]. În schimb, făcând trimitere la Decizia definitivă din 6 iunie 2002, Curtea apreciază că este de datoria autorităților să ia măsurile necesare pentru a îl repune pe reclamant într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar fi aflat dacă cerințele art. 6 § 1 din Convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate prin pronunțarea de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei pronunțate în recursul în anulare.

31. Pe de altă parte, Curtea consideră că anularea Deciziei definitive din 6 iunie 2002 de către Curtea Supremă de Justiție a determinat o încălcare gravă a drepturilor reclamantului la un proces echitabil, conform cu principiul securității raporturilor juridice și cu respectarea bunurilor sale, încălcare ce constituie sursa unui prejudiciu moral. Ținând cont de totalitatea elementelor aflate în posesia sa și statuând în echitate, astfel cum prevede art. 41 din Convenție, Curtea îi alocă reclamantului suma de 3.000 EUR cu titlu de daune morale. B. Cheltuieli de judecată

32. Reclamantul solicită și suma de 30.000 EUR pentru cheltuielile de judecată angajate în fața instanțelor interne în diferitele proceduri ce s-au desfășurat în perioada 1994-2008 cu privire la terenul în suprafață de 1.293 m² și pentru cele angajate în fața Curții (fotocopii, traduceri, taxe poștale etc.). El prezintă chitanțe de plată a onorariilor avocaților săi, printre care și cele legate de procedura de recurs în anulare în fața Curții Supreme de Justiție, care se ridică la circa 6.000.000 ROL.

33. Guvernul observă că cele mai multe dintre documentele justificative furnizate de partea interesată fie sunt lipsite de precizie în ceea ce privește obiectul lor, fie fac trimitere la perioade și proceduri care nu privesc cauza aflată în fața Curții.

34. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care li s-au stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil. Pe de altă parte, Curtea reamintește că, atunci când constată o încălcare a Convenției, ea poate acorda rambursarea cheltuielilor de judecată angajate în procedurile interne, dar numai atunci când ele au fost efectuate „pentru a împiedica sau a corecta prin acestea presupusa încălcare“ (*Forum Maritime împotriva României*, nr. 63.610/00 și 38.692/05, § 180, 4 octombrie 2007). Reamintind că încălcările constatate în speță se referă exclusiv la anularea prin Decizia din 31 martie 2004 a Deciziei definitive din 6 iunie 2002 a Curții de Apel București și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile menționate mai sus, Curtea apreciază că trebuie să îi acorde reclamantului suma de 300 EUR, pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

35. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște:

a)ca, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri conform art. 44 § 2 din Convenție, statul pârât să ia măsurile necesare pentru a îl repune pe reclamant într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar fi aflat în absența anulării Deciziei definitive din 6 iunie 2002 a Curții de Apel București;

b)ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri conform art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care vor fi convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății:

- (i) 3.000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de daune morale;
- (ii) 300 EUR (trei sute euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit de către reclamant;

c)ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

4. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Întocmită în limba franceză, ulterior comunicată în scris la data de 4 noiembrie 2008, în conformitate cu art. 77 paragrafele 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Santiago Quesada,

grefier